【爐香讚】

爐香乍爇　法界蒙薰

諸佛海會　悉遙聞　隨處結祥雲

誠意方殷　諸佛現全身

南無香雲蓋菩薩摩訶薩（三稱）

【三皈依】

南無皈依佛　皈依法　皈依僧（三稱）

【發菩提心】

我今發心　不為自求　人天福報　聲聞緣覺　乃至權乘

諸位菩薩　唯依最上乘　發菩提心　願與法界眾生

一時同得　阿耨多羅三藐三菩提

【四弘誓願】

眾生無邊誓願度　煩惱無盡誓願斷

法門無量誓願學　佛道無上誓願成

【歸命本師】

南無本師釋迦牟尼佛（三稱）

【開經偈】

無上甚深微妙法　百千萬劫難遭遇

我今見聞得受持　願解如來真實義

「圓滿法藏・佛典漢譯」
現行譯文凡例

v1.1

2020 年 10 月 22 日

壹、通則

一、讀者與譯文類型界定

本翻譯計畫所設定的目標讀者為一般信眾，而非學術界。在考證與文字的運用方面，固然會盡力參考文獻學、佛學研究等相關學科的研究取徑與成果，但因本計畫所著眼者，在於盡可能的正確傳達佛法義理，促進經文的可流通性，因此容有未能兼顧前述學科研究目的與學科規範之處，箇中有所取捨，在所難免。望識者諒察。

二、關於譯文品質

1.「信達雅兼備」是人們對於各領域翻譯成果的理想期待，但在實務上，本計畫所公告的譯文是以「信實」和「通達」為務，至於「典雅」的目標，則有待譯文公告後，廣徵諸家見解，再逐漸修潤，方能更趨近理想。

2. 線上版公告後，僅以「暫行電子版」的形式流通，仍非定稿。

三、關於格式

1. 譯文標有 [sic.] 註記處，表示該處存疑、待考，或有訛誤，但仍依原文錄入。

2. 凡遇有［］符號處，表示在［］內的文字乃原文所無，但為便利讀者理解與行文流暢，由譯者或編輯部補上。至於轉寫為現代書面語的版本當中，則不另行標註。

四、藏文原典選用與版本校勘

1. 本計畫選用原典為德格木刻版的《甘珠爾》與《丹珠爾》，漢藏對照本的藏文版本來源，係根據德格木刻版的圖檔，經電腦運算，進行

文字辨識（OCR）後所輸出的藏文文字檔。電腦檔案來源為 https://github.com/Esukhia/derge-kangyur。

2. 版本校勘方面，漢藏對照本的藏文部分，遇有 <> 符號並以上標方式註記處，表示該處在不同刻版間存在著差異。校勘對照本的依據，是以中國藏學中心出版的《中華大藏經》校勘本為主。校勘仍容有未盡理想之處，凡遇未及校勘之處，則由譯者或編輯部另於腳註中附帶說明。

3. 為避免造成在腳註中存在過多的版本校勘說明，因此讀者若欲詳知版本間的差異，請逕行參考 <> 內的校勘文字，擬不於經文中另行說明。

貳、關於翻譯《甘珠爾》（佛說部）

一、《甘珠爾》的譯文，以傳統佛經語文體呈現，並另行製作現代語文體版本，俾令不同閱讀偏好的讀者自行擇其所好。

二、《甘珠爾》的名相、一般詞彙使用與表述形式方面，以盡可能承繼、沿用漢文大藏經中既有的古譯為原則，亦即：譯詞以正確表達藏文原意為前提，但在譯詞的選用方面，則對照藏文原典文本與既有漢譯古本，盡可能準用或參考古代漢譯本的表述方式。

叁、關於將佛經語文體改寫為現代語文體

一、關於既有語彙的使用，採用保留原譯的原則。

1. 凡遇慣用語、成語或類似成語的陳述句處，在保留原狀不至於造成讀者閱讀障礙的前提下，不硬性改寫為現代語體文，以免反而造成文句生澀拗口。

2. 凡遇境界名稱、非專有名詞的術語等缺乏具體文獻佐證者，或為孤例者，則保留原譯，不進行改寫。

二、為令行文暢達，若遇同段文字的主詞重複時，將酌情刪除重複處；若遇文句順序需更動，以令文義表述符合漢文使用習慣者，或者需添加主詞以凸顯文義時亦同。

聖堅勝意樂品大乘經

題　解

佛世尊在王舍城期間，堅勝意樂菩薩入城至一長者家化緣時，見到長者之女貌美，生起嚴重的貪著心，用盡方法仍無法對治。佛陀為了調伏菩薩，遂化現一人，貌同長者女，加以點化。在佛陀的引導下，堅勝意樂菩薩乃將事情始末稟告佛陀，請佛教示。

佛陀隨即為堅勝意樂菩薩及諸比丘、菩薩大眾宣說現觀真實義的教法，直接開顯如來法性即平等性、究竟智慧於一切法皆無所動搖，以及勝義實相超越所斷與對治之二分別的妙理，名為「一切法無所動法門」。佛陀並以六種譬喻說明此理：

幻師所化女子而生貪——譬喻一切對治本非實有；
夢與王妃共枕而恐懼——譬喻所斷三毒本非實有；
渴者捨陽焰水而自矜——譬喻六波羅蜜及諸道果本非實有；
女子攬鏡自照而自滿——譬喻五蘊、十八界乃至諸法等二分別法，本來皆非實有；
石女誤以為將會得子——譬喻諸法本無生滅、本來不動；
暗夜誤認樹下有盜賊——譬喻一切法不動、無所超越、無取捨、無破立。

當時會上有二百名具增上慢的比丘，他們在聞法當下便獲得解脫。堅勝意樂菩薩也即刻證入菩薩初地。

此法門屬於三轉法輪教授。慈氏彌勒所造《現觀莊嚴論》之中流傳甚廣的「此中無所遣，亦無少可立，於正性正觀，正見而解脫」一頌，

便概括了本經的主旨。也因此，本經在藏地被歸類為了義經典，廣受各宗派大德重視。

本經藏譯本屬於藏傳佛教前弘期的譯作。指導譯事的講經班智達為印度的天主覺（Surendrabodhi, circa 8th）以及慧鎧（Prajñāvarman, circa 8th）二師，當時擔任譯主的吐蕃僧人則是大譯師耶謝德（ཡེ་ཤེས་སྡེ། circa 8th）。

聖堅勝意樂品大乘經

藏漢對照本

{T224} ༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཨཱརྱ་སྠཱི་ར་ཨ་དྷྱཱ་ཤ་ཡ་པ་རི་བརྟ་ནཱ་མ་མ་ཧཱ་ཡཱ་ན་སཱུ་ཏྲ།

梵文：Āryasthīrādhyāśayaparivartanāmamahāyānasūtra

[164a.2]བོད་སྐད་དུ། འཕགས་པ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ།

藏譯：’phags pa lhag pa’i bsam pa brtan pa’i le’u zhe bya ba theg pa chen po’i mdo/

漢譯：聖堅勝意樂*品大乘經

[164a.3]སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

頂禮一切佛菩薩。

[164a.3]འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ན་བྱ་རྒོད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་རི་ལ། དགེ་སློང་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུའི་དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །

如是我聞：一時，世尊在王舍城靈鷲山中，與大比丘僧

千二百五十人、菩薩五百人俱。

[164a.4]དེའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་ནང་པར་སྔར་ཤམ་ཐབས་དང་། ཆོས་གོས་བགོས། ལྷུང་བཟེད་ཐོགས་ཏེ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་བསོད་སྙོམས་ལ་སོང་ངོ་། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་བསོད་སྙོམས་ཀྱི་ཕྱིར་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་མཐར་ཆགས་སུ་རྒྱུ་བ་ན། ཚོང་དཔོན་ཞིག་གི་ཁྱིམ་ན་བུ་མོ་གཟུགས་བཟང་བ་མཛེས་པ། བལྟ་ན་སྡུག་པ། ཁ་དོག་བཟང་པོ་རྒྱས་པ་མཆོག་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་ངོ་། །དེས་བུ་མོ་དེ་མཐོང་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གདུང་བ་སྐྱེས་ཏེ། དེས་མི་སྡུག་པ་ཡིད་ལ་བྱའོ་སྙམ་དུ་བསམས་ཀྱང་དེའི་སེམས་སྡུག་པའི་མཚན་མ་འབའ་ཞིག་གིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་ཏེ་འདུག་པར་གྱུར་ཏོ། །

爾時，堅勝意樂菩薩清旦而起，著裙、搭衣、持鉢，入王舍大[1]城乞食。爾時，菩薩[2]次第而行，至一長者舍。長者有女，形色妙好，韶麗可愛，端正姝好，色相第一[3]。［菩薩］見彼女已，心生貪欲，極受熱惱，是故雖作是念：「我當作意，念不淨觀」，然心仍一向執受可愛之相。

[164a.6]དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་དགའ་བར་འཛིན་པའི་སེམས་ཀྱིས་ཁྱིམ་དེ་ནས་བསོད་སྙོམས་མ་བླངས་པར་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ནས་ལྷུང་བཟེད་སྟོང་བཞིན་དུ་ཕྱིར་སོང་སྟེ། འདོད་པའི་རྟོག་པ་དེ་ཡིད་ལ་མི་བྱ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འབད་ན་སོ་སོར་བརྟག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་འདོད་པའི་རྟོག་པ་བསལ་མ་ནུས་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ལྷའི་སྤྱན་རྣམ་པར་དག་པ་མིའི་ལས་འདས་པས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པའི་འདོད་པའི་རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་འདོད་པའི་རྟོག་པ་བསལ་མ་ནུས་པ་གཟིགས་སོ། །

由是[4]心執愛樂故，乃未受食，空鉢出王舍城；為令心於欲念無所作意，精勤分別觀察，然於欲念，力未能除。爾時，世尊清淨天眼，過於人眼，觀見堅勝意樂菩薩心生貪欲，雖觀察思惟，然於欲念，力未能除。

[164b.2]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་གདུལ་བར་བྱ་བའི་དབང་གི་ཕྱིར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་ལམ་གང་ནས་འགྲོ་བའི་ལམ་དེར་ཚོང་དཔོན་གྱི་བུ་མོ་དེ་ཅི་འདྲ་བ་དེ་འདྲ་བའི་བུ་མོ་ཞིག་སྤྲུལ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པས་སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེ་མཐོང་ངོ་། །མཐོང་ནས་ཀྱང་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་ཁྱོད་གར་འགྲོ། །སྤྲུལ་པའི་བུ་མོས་སྨྲས་པ། ཁྱོད་གར་བཞུད་པ་དེར་བདག་མཆིའོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་འཇིགས་ཤིང་སྐྲག་ནས་བྲོས་སོ། །བྲོས་ནས་རི་བགྲོད་དཀའ་བ་ཞིག་ཏུ་སོང་ངོ་། །སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེ་ཡང་རི་བགྲོད་དཀའ་བ་དེ་ཉིད་དུ་སོང་ངོ་། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་ལུས་ངལ་ཆད་དེ་འདུག་གོ། །སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པའི་མདུན་དུ་འདུག་གོ། །འདུག་ནས་ཀྱང་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །

བདག་ནི་སེམས་ཀྱིས་སྤྱང་བར་གྱིས། །ལུས་ནི་བྲོས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །
བརྟན་པོ་ལུས་ནི་བྲོས་པ་ཡིས། །འདོད་ཆགས་སྤོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །

爾時，世尊為調伏堅勝意樂菩薩，乃於菩薩[5]還歸之道，化現一女，形貌一如彼長者女。堅勝意樂菩薩見是變化女，即問言曰：「善女人！汝欲何往？」變化女告言：「汝往何處，我即往之。」菩薩[6]即生恐畏，逃走遠避，入一山中，其地難至。變化女亦隨往赴[7]。爾時，堅勝意樂菩薩身體疲懈而坐，變化女亦

隨趁菩薩[8]前，坐已，說是偈言：

「當以心斷我，身逃有何益？
堅固身[9]雖逃，不能斷貪欲。」

[164b.7] དེ་ནས་སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་དེ་སྐད་ཅེས་སྨྲས་ནས་རི་བགྲོད་དཀའ་བ་དེ་ལས་ལྷུང་ངོ་། །ལྷུང་ནས་དེའི་མགོ་ཡང་ལོགས་ཤིག་ཏུ་སོང་ངོ་། །ལག་པ་ཡང་ལོགས་ཤིག །རྐང་པ་ཡང་ལོགས་ཤིག །ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་རྣམས་ཀྱང་ལོགས་ཤིག་ཏུ་སོང་སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ཁ་བ་བཅངས་པ་ལས་རབ་ཏུ་ དྲོས་ཤིང་རབ་ཏུ་ཞུ་ནས་ས་ལ་ཐིམ་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེ། དེ་ཉིད་དུ་མི་སྣང་བར་གྱུར་ཏོ། །

變化女說是偈已，即從彼山[10]墜墮。墮已，其頭手足及諸肢節，各散異處。既而如掬冰雪，遇熱盡融，滲沒土中，彼變化女即忽不見。

[164b.6]དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པས། སྤྲུལ་པའི་བུ་མོ་དེ་མ་མཐོང་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་དེ་ཉིད་ཞི་བར་གྱུར་ཏེ། དེ་སྐྱོ་བ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་སོ། །དེས་སྐྱོ་བ་ཆེན་པོ་ཐོབ་སྟེ། སྤྲུལ་པས་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྨྲས་པ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་ནས་དེ་འདི་སྙམ་དུ་སེམས་ཏེ། རང་བཞིན་འདི་དག་ཐམས་ཅད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བདག་གིས་གསོལ་ཏོ། །

堅勝意樂菩薩不見變化女，貪欲之心便即止息，復極沮悴。彼時[11]，變化女所說偈言於是現前，故作是念：「我當具白於世尊[12]」。

[165a.2]དེ་ལྟར་བྱས་ན་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱིས་སེམས་མཁྱེན་ནས་ཅི་ནས་བདག་གིས་ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་སྟོན་པར་འགྱུར་སྙམ་མོ། །དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་བགྲོད་དཀའ་བ་དེ་ནས་བྱུང་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེར་སོང་སྟེ་ཕྱིན་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞབས་ལ་མགོ་བོས་ཕྱག་འཚལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་འདུག་གོ། །

「若爾，世尊當能知我心意，為我說法，令入法現觀」[13]。作是念已，堅勝意樂菩薩從彼難至之地來，詣於佛所，頭面禮世尊足，退坐一面。

[165a.3]དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་འཁོར་འབུམ་ཕྲག་དུ་མས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་ཅིང་མདུན་གྱིས་བལྟས་ནས་ཆོས་སྟོན་ཏོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བཀའ་རྫོགས་པར་རིག་ནས་བླ་གོས་ཕྲག་པ་གཅིག་ཏུ་གཟར་ཏེ། པུས་མོའི་ལྷ་ང་ས་ལ་བཙུགས་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་དེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་རང་བཞིན་ཐམས་ཅད་གསོལ་ཏོ། །

爾時，世尊為多百千眷屬圍遶，瞻視於前，為眾說法。說法畢[14]。堅勝意樂菩薩既知畢已，即偏袒右肩，右膝著地，向世尊所，合掌頂禮，具陳上事。

[165a.5]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་གང་ལམ་གྱིས་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་དེ་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ནི་ཆགས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་རྣམས་སྤྱངས་པས་འདོད་ཆགས་སྤྱངས་པར་མ་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྡང་བར་འགྱུར་བ་དང་། གཏི་མུག་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་རྣམས་སྤྱངས་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གཏི་མུག་སྤྱངས་པར་མ་གསུངས་སོ། །

世尊［乃］告［堅勝意樂菩薩］曰：「善男子！若於修道所生者[15]，周遍求覓。善男子！斷諸可貪之法，如來不說是為斷貪；斷諸可瞋、可癡之法，如來不說是為［斷瞋、］斷癡。

[165a.5]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཆོས་གང་ཡང་དོར་བར་བྱ་བའམ། ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་མི་སྟོན་ཏོ། །ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱ་བ་དང་། བསྒོམ་པར་བྱ་བ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་བྱ་བ་དང་། མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། འཁོར་བ་ལས་བསྐྱོད་པར་བྱ་བ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འགྲོ་བར་བྱ་བ་དང་། བསལ་བར་བྱ་བ་དང་། གཞག་པར་བྱ་བ་དང་། དབྱེ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆོས་མི་སྟོན་ཏོ།།

「何以故？善男子，如來不為諸法可捨故說法，不為諸法可得故說法；不為諸法可知、可斷、可修、可現前、可現證，不為輪迴可出、涅槃可證[16]故說法；不為諸法可除、可立、可分別故說法。

[165b.1]རིགས་ཀྱི་བུ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་སུ་སྤྱོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པ་ལ་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་නོ།།

「善男子！二分別者，即非諸如來法性。凡行二法[17]者，彼等即非入於真實。

[165b.2]རིགས་ཀྱི་བུ་གཉིས་གང་ཞེ་ན། བདག་གིས་འདོད་ཆགས་སྤང་བར་བྱའོ་སྙམ་པ་འདི་ནི་གཉིས་སོ། །བདག་གིས་ཞེ་སྡང་སྤང་བར་བྱའོ། །བདག་གིས་གཏི་མུག་སྤང་བར་བྱའོ་སྙམ་པ་འདི་ནི་གཉིས་སོ། །དེ་ལྟར་སྤྱོར་བ་གང་

ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པ་ལ་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！云何為二？若作是念：『我當斷貪』，是為有二。若作是念：『我當斷瞋』，『我當斷癡』，是為有二。如是加行[18]，彼等皆非入於真實，而謂入於顛倒。

[165b.3]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་ལ་ལ་ཞིག་གིས་སྒྱུ་མ་མཁན་གྱི་རོལ་མོ་བྱུང་བའི་ཚེ། སྒྱུ་མ་མཁན་གྱིས་སྤྲུལ་པའི་བུད་མེད་མཐོང་ན་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་དེ། དེ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་སེམས་དཀྲིས་ནས་འཁོར་གྱིས་འཇིགས་ཤིང་བག་ཚ་སྟེ་སྟན་ལས་ལངས་ནས་སོང་སྟེ། དེ་སོང་ནས་བུད་མེད་དེ་ཉིད་ལ་མི་སྡུག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་། མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། སྟོང་པ་དང་། བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། ཅི་མི་དེ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན།

「善男子！譬如有人，於幻師幻作之時[19]，見幻師所化女子而生貪心，其心為欲所縛，隨貪而轉[20]，由是恐怖，離座而去。去已，乃作意女子不淨，作意無常、苦、空、無我。善男子！於意云何？是人入真實不？抑或入於顛倒耶？」

[165b.5]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་བུད་མེད་མ་མཆིས་པ་ལ་མི་སྡུག་པར་ཡིད་ལ་བགྱིད་ཅིང་མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། སྟོང་པ་དང་། བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བགྱིད་པའི་མི་དེའི་མངོན་པར་བརྩོན་པ་དེ་ནི་ལོག་པ་ལགས་སོ། །

白言：「世尊！於本無之女，作意思惟不淨，以及無常、苦、空、無我，是人精勤，皆是顛倒。」

[165b.6]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ན་དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ཁ་ཅིག་མ་སྐྱེས་མ་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་སྡུག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་མི་རྟག་པ་དང་། སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། སྟོང་པ་དང་། བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

世尊告曰：「善男子！[21]若比丘、比丘尼、優婆塞、優婆夷，於不生、本無諸法，作意思惟不淨、無常、苦、空、無我，是諸人等，皆悉如上［所喻］，應作是觀。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[166a.1]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ལ་ལ་གཉིད་ལོག་པའི་རྨི་ལམ་དུ་བདག་གི་ཁྱིམ་དུ་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་མཐོང་ནས་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཉལ་བར་བྱེད་དེ། དྲན་པ་ཉམས་པའི་ཕྱིར། བདག་ནི་གསད་དོ་སྙམ་དུ་དེ་ལྟར་སེམས་ནས་རྒྱལ་པོས་མ་ཚོར་ཡང་། དེས་བདག་གསད་དུ་འོང་ངོ་སྙམ་ནས་དེ་འཇིགས་ཤིང་སྐྲག་སྟེ་བྲོས་ན་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། ཅི་མི་དེ་འཇིགས་ཤིང་སྐྲག་སྟེ་བྲོས་པས་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོའི་ཕྱིར་འཇིགས་པ་དེ་ལས་ཐར་བར་འགྱུར་རམ།

「善男子！譬如有人，於夢中自宅，見一王妃，復與共眠，以失念故，乃作念言：『我必遭殺』，王雖不知，彼仍作念：『我將遭殺』，而生怖畏，逃走遠避。於意云何[22]？是人以王妃故，驚怖逃走，得脫險不？」

[166a.2]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟར་མི་དེས་བུད་མེད་མ་མཆིས་པར་བུད་མེད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་དེ་ཡང་དག་པ་མ་ལགས་པ་ཀུན་བརྟགས་པའི་སླད་དུའོ། །

白言：「不也。世尊！何以故？世尊！是人於本無之女，起女人想。此非真實，乃妄分別故。」

[166a.3]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ན་དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ཁ་ཅིག་འདོད་ཆགས་མེད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་འཇིགས་པས་སྐྲག་སྟེ། འདོད་ཆགས་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྡང་མེད་པར་ཞེ་སྡང་གི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད། གཏི་མུག་མེད་པར་གཏི་མུག་གི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས་གཏི་མུག་གི་འཇིགས་པས་སྐྲག་སྟེ། གཏི་མུག་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

世尊告曰：「善男子！若比丘、比丘尼、優婆塞、優婆夷，於本無貪欲，而起貪欲想，以畏貪欲，故生恐怖，乃思[23]出離於貪；本無瞋恚，起瞋恚想［，以畏瞋恚，故生恐怖，乃思出離於瞋］；本無愚癡，起愚癡想，以畏愚癡，故生恐怖，乃思出離於癡。是諸人等，皆悉如上［所喻］，應作是觀。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[166a.6]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་དེས་མེད་བཞིན་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པས་འཇིགས་པ་མེད་པ་ལ་འཇིགས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། རིགས་ཀྱི་བུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཐའ་མ་ཤེས་ནས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཐའི་འཇིགས་པས་སྐྲག་སྟེ། འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཐའ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་ལོ། །ཞེ་སྡང་གི་མཐའ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་མཐར་མ་ཤེས་ནས་ཞེ་སྡང་གི་མཐའི་འཇིགས་པས་སྐྲག་ཅིང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་མཐའ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་ལོ། །གཏི་མུག་གི་མཐའ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐར་མ་ཤེས་ནས་གཏི་མུག་གི་མཐའི་འཇིགས་པས་སྐྲག་སྟེ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཐའ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་དོ། །ང་

ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！譬如是人，於無所有，虛妄增益，本無恐怖，起恐怖想。善男子！凡愚眾生，不識貪欲際[24]，以貪欲際之怖故，心生恐畏，乃思出離貪欲際；瞋恚際者，無所有際，［彼等愚夫］不識是理，以畏瞋恚際之怖故，心生恐畏，乃思出離無所有際；愚癡際者，本為空際，［彼等愚夫］不識是理，以愚癡際之怖故，心生恐畏，乃思出離空際，亦復如是。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[166b.2]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན། མི་ལ་ལ་ཞིག་སོས་ཀའི་ཟླ་བ་ཐ་མའི་ཉི་མ་གུང་ལ་ལམ་དུ་ཞུགས་ནས་ཚ་བས་ཉེན་ཏེ་ངལ་ཆད་ནས་སྐོམ་ཞིང་གདུངས་ཏེ་ཤིན་ཏུ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་སྟོབས་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ནས། དེས་འབྲོག་དགོན་པར་སྨིག་རྒྱུའི་ཆུ་འདྲལ་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུན་འབབ་པ་མཐོང་ལ། དེ་དེར་འདི་ལྟར་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་དེ། བདག་ཁྱིམ་དུ་མ་ཕྱིན་གྱི་བར་དུ་རེ་ཞིག་ཆུ་འདི་བཏུང་བར་མི་བྱའོ་སྙམ་ནས་དེས་སྨིག་རྒྱུ་དེ་བོར་ཏེ་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་སོང་ངོ་། །རང་གི་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་བདག་སྐོམ་ལ་ཆུ་མཐོང་བཞིན་དུ་མ་འཐུངས་པར་བོར་བ་ནི་བདག་གིས་ངོ་མཚར་ཅིག་བྱས་སོ། །བདག་གིས་མཆོག་ཏུ་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་བྱས་སོ་ཞེས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་ཆེད་དུ་བརྗོད་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། མི་དེས་ཆུ་མེད་ཅིང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་མ་འཐུངས་ཏེ་བོར་བ་ལ་ངོ་མཚར་ཅིག་བྱས་པ་ཡོད་དམ།

「善男子，譬如有人，於季夏之月，日中之時，行於道中，炎熱所逼，疲極渴乏。於荒曠郊野之中，見陽焰水，徐徐流淌。其人慧黠，乃觀察思索[25]，因起是念：我尚未到家，暫不應取此水而飲。乃捨陽焰，還於自家。及至家中，尋自讚言：『我

於渴時，雖得見水，猶能捨之不飲，誠為希有。我之所作，最極希有。』善男子！於意云何？本來無水，非為有水，然彼捨之未飲，寧為希有不？」

[166b.5]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ན་ཆབ་ཀྱང་མ་མཆིས། ཆབ་ཏུ་གདགས་པ་ཡང་མ་མཆིས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་མི་དེ་ཆབ་མ་མཆིས་པར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ་ཏེ། དེ་ཆབ་དོར་བར་སོ་སོར་རྟོག་པར་བགྱིད་ཅིང་མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་བསྐྱེད་ནས་དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པར་བྱུས་སོ། །

白言：「不也。世尊！何以故？世尊！彼處本無滴水，亦無可計為水者。世尊！是人於本無之水，起迷亂想，又於捨水，觀察思索。雖水不實，然生喜心，乃至極喜，以此為足，發起執著而已矣。」

[166b.6]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ན་དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ཁ་ཅིག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དགོངས་པའི་ཚིག་མ་ཤེས་ནས། སེར་སྣའི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་སྦྱིན་པ་མེད་པར་སྦྱིན་པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་གིས་ནི་སེར་སྣའི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དང་། འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཚུལ་ཁྲིམས་མེད་པར་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་གིས་ནི་འཆལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དང་། གནོད་སེམས་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་བཟོད་པ་མེད་པར་བཟོད་པའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་

གིས་ནི་གནོད་སེམས་ཀྱི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དང་། ལེ་ལོའི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་བརྩོན་འགྲུས་མེད་པར་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ། མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་གིས་ནི་ལེ་ལོའི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དང་། རྣམ་པར་གཡེངས་པའི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་བསམ་གཏན་མེད་པར་བསམ་གཏན་གྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་གིས་ནི་རྣམ་པར་གཡེངས་པའི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དང་། མི་ཤེས་པའི་སེམས་ཡོངས་སུ་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཤེས་རབ་མེད་པར་ཤེས་རབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་བདག་ཅག་གིས་ནི་མི་ཤེས་པའི་སེམས་བསལ་ཏོ་སྙམ་སྟེ། དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

世尊告曰：「善男子！若比丘、比丘尼、優婆塞、優婆夷，不能知解如來意趣文句，為斷慳吝心故，雖本無檀那[26]，然起布施想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：『我等已除慳吝。』以此喜心為樂，發起執著。復為斷惡戒心故，雖本無尸羅[27]，然起持戒想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：『我等已除惡戒心。』以此喜心為樂，發起執著。或為斷害心故，雖本無羼提[28]，然起安忍想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：『我等已除害心。』以此喜心為樂，發起執著。或為斷懈怠心故，雖本無毘梨耶[29]，然起精進想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：

『我等已除懈怠心。』以此喜心為樂，發起執著。或為斷散亂心故，雖本無禪那[30]，然起禪定想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：『我等已除散亂心。』以此喜心為樂，發起執著。或為斷無知心故，雖本無般若[31]，然起慧想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，自謂：『我等已除無知心。』以此喜心為樂，發起執著。是諸人等，皆悉如上［所喻］，應作是觀。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[167a.7]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ཞིག་ཆུ་མེད་པར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ་ཏེ། དེ་ཆུ་དོར་བར་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ན་དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ཁ་ཅིག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མ་ཤེས་ནས་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་མེད་པར་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུ་མེད་པར་ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བའི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུ་མེད་པར་ཕྱིར་མི་འོང་བའི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་པར་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། རང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་པར་རང་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་པར་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ། མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་འབྲས་བུ་མེད་པར་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་འབྲས་བུར་འདུ་ཤེས་འཁྲུལ་ཏེ། མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ལ། མི་བདེན་པའི་དགའ་བ་དང་། མཆོག་ཏུ་དགའ་བ་སྐྱེད་ཅིང་དགའ་བ་དེས་མགུ་བར་འཛིན་པ་གང་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！譬如有人，於本無之水，起顛倒想，捨水而觀

察思索；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，以此為足，發起執著。如是，若比丘、比丘尼、優婆塞、優婆夷，於如來法界不能知解，雖本無須陀洹果，然於須陀洹果，起顛倒想；雖本無斯陀含果，然於斯陀含果，起顛倒想；雖本無阿那含果，然於阿那含果，起顛倒想；雖本無阿羅漢果，然於阿羅漢果，起顛倒想；雖本無辟支佛果，然於辟支佛果，起顛倒想；雖本無佛果，然於佛果，起顛倒想；雖本無涅槃果，然於涅槃果，起顛倒想，於無所有，觀察思惟；雖其不實，然生喜心，乃至極喜，以此喜心為樂，發起執著。是諸人等，皆悉如上［所喻］，應作是觀。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[167b.4]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དད་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་སྨིག་རྒྱུ་ལ་ཆུའི་འདུ་ཤེས་སྐྱེད་པ་དེ་ལྟ་བུར་ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་རབ་ཏུ་ཤེས་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ནམ་གཞན་དུ་ཤེས་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！是故，如於陽焰而起水想，諸具信善男子、善女人[32]於一切法，悉當如是善知。如是善知諸法，是為入於真實；若不爾者，凡有所知，皆非入於真實。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[167b.6]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་བུད་མེད་གཅིག་གིས་མེ་ལོང་བླངས་ཏེ་བཞིན་གྱི་མཚན་མ་བརྟགས་ན་དེས་མེ་ལོང་ཤིན་ཏུ་ཕྱིས་པ་དེ་ལ་གཟུགས་བརྙན་མཛེས་ཤིང་བལྟ་ན་སྡུག་པ་མཐོང་ནས། དེས་དེ་ལ་བདག་གིས་

གཟུགས་བརྙན་འདི་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པར་མི་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་བདག་གི་མ་ཡིན་ལ་བདག་ཀྱང་འདིའི་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྙམ་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། དེ་ལྟར་གཟུགས་བརྙན་དེ་བུད་མེད་འདི་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་མི་སྐྱེད་པ་ངོ་མཚར་ཏོ་སྙམ་དུ་འཛིན་ཏམ།

「善男子！譬如一女，攬鏡細照[33]，數數摩拭其鏡，乃見鏡中影像端嚴可愛。其於影像，心作是念，觀察思索：『我不應於此影起貪欲心。何以故？彼非我所，我非彼所也。』善男子！於意云何？如是，此女於影像不起貪欲心，執為希有，此寧為真實不[34]？」

[168a.1]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་གཟུགས་བརྙན་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མ་མཆིས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ལགས་ཏེ། དེ་ལ་རྟོག་པ་ཅི་ཡང་མ་མཆིས་པའི་སླད་དུའོ།།

白言：「不也，世尊。何以故？世尊！影像本無分別，畢竟不成[35]，於中本無少分別故。」

[168a.2]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་དེ་བཞིན་ཏེ། བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་གཟུགས་རྣམས་ལ་རྟོག་པར་བྱེད་དེ་གཟུགས་འདི་དག་ནི་ངན་ནོ། །འདི་དག་ནི་འབྲིང་ངོ་། །འདི་དག་ནི་རབ་བོ་སྙམ་དུ་སེམས་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་གཟུགས་རྣམས་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་སྐྱེད་དེ་། རྣམ་པར་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དོ། །སྒྲ་དང་། དྲི་དང་། རོ་དང་རེག་བྱ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲའོ། །འདི་ལྟར་ཡང་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་ཆོས་རྣམས་ལ་རྟོག་པར་བྱེད་དེ་ཆོས་འདི་དག་ནི་ངན་ནོ། །འདི་དག་ནི་འབྲིང་ངོ་། །འདི་དག་ནི་རབ་བོ་སྙམ་དུ་སེམས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཆོས་རྣམས་ནི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་སྐྱེད་དེ། རྟོག་པར་མི་བྱེད།

རྣམ་པར་རྟོག་པར་མི་བྱེད་དོ། །

世尊告曰：「如是！善男子！凡愚眾生雖於諸色起分別心，而作是念：『是為下者，是為中者，是為上者』，然此諸色，其自性中，無所分別，無異分別[36]；聲、香、味、觸，亦復如是。復次，凡愚眾生雖於諸法起分別心，而作是念：『是為下者，是為中者，是為上者』，然此諸法，其自性中，無所分別，無能分別，無異分別。

[168a.4]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་བུད་མེད་དེས་མེད་པ་ལ་ཡོད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས། དེ་ཡང་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་ཅིང་དེ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པ་དེ་བཞིན་དུ་རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་དག་ནི་དགེ་སློང་དང་། དགེ་སློང་མ་དང་། དགེ་བསྙེན་དང་། དགེ་བསྙེན་མ་ཁ་ཅིག་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཟུགས་བརྙན་ལྟ་བུར་ཤེས་ནས་འདི་སྐད་དུ་བདག་ཅག་གཟུགས་རྣམས་ལ་ཆགས་པར་མི་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་བདག་ཅག་སྒྲ་རྣམས་དང་། དྲི་རྣམས་དང་། རོ་རྣམས་དང་། རེག་བྱ་རྣམས་དང་། ཆོས་རྣམས་ལ་ཆགས་པར་མི་བྱའོ། །བདག་ཅག་གིས་སྡོམ་པ་བསྲུབ་པར་བྱའོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། དེ་དག་མེད་པ་དེ་ལ་ཡོད་པར་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས་མེད་བཞིན་དུ་སོ་སོར་རྟོག་པར་བྱེད་དེ་དེ་ལ་མངོན་པར་ཞེན་ལ། དེས་ཀྱང་དགའ་བར་འཛིན་ཅིང་བདག་ལ་ནི་སྟོད་པར་བྱེད། གཞན་ལ་ནི་བསྨས་པར་བྱེད་པ་གང་དག་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ང་ནི་མི་ བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！譬如彼女，本無諸法，而作有想，復作觀察思索。於是起增上耽著。善男子！若比丘、比丘尼、優婆塞、優婆夷，如是了知諸法如影，乃謂：『我等於諸色不應生貪』，『我等於諸聲、香、味、觸、法，不應生貪』，『我等當修律

儀』，彼等亦於本無之法，心起有想，於無所有，觀察思惟。於是亦起增上耽著，執以為喜，自讚毀他；是諸人等，皆悉如上［所喻］，應作是觀。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[168b.1]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མོ་ཤམ་ཞིག་ཡོད་ལ་དེ་དྲན་པ་ཉམས་པས་འདི་ལྟར་བདག་ནི་བུ་མི་འདོད་པར་བྱའོ་ཞེས་དམ་འཆའ་བར་བྱེད་པ་དེ་ལ། བུད་མེད་ལ་ལ་ཞིག་གིས་ཡིད་བསྲུང་བའི་ཕྱིར་ཤེས་ཤིང་རྟོགས་བཞིན་དུ་འདི་སྐད་ཅེས། ཁྱོད་ཀྱི་བུ་གཟུགས་བཟང་ཞིང་མཛེས་ལ་བལྟ་ན་སྡུག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་གྱིས། འདི་ལྟར་དམ་མི་བཅའ་བར་གསོལ་ཞེས་ཟེར་ལ། དེ་ནས་མོ་ཤམ་དེས་བུད་མེད་དེའི་ཚིག་མཉན་ནས་དྲན་པ་ཉམས་པས་བདག་གི་བུ་གཟུགས་བཟང་ཞིང་མཛེས་ལ་བལྟ་ན་སྡུག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ་སྙམ་དུ་རེ་བའི་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དེ། སེམས་འཁྲུལ་པ་དེས་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེས་སེམས་ཡོངས་སུ་མགུ་བར་བྱེད་ལ། བུ་ནི་སྐྱེས་ཀྱང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ་རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད། མོ་ཤམ་གྱི་བུ་དང་འདྲ་བར་མཁྱེན་ཅིང་གཟིགས་བཞིན་དུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྗེས་སུ་འཐུན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གཉིས་སུ་སྟོན་ཏོ།

འདས་པའི་དུས་ན་ཁྱོད་མིང་འདི་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར། རིགས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། རུས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། ཁ་དོག་ནི་འདི་འདྲ་བར་གྱུར། ཟས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཟ་ཟ། ཡུན་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་ཏུ་གནས་གནས། བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཉམས་སུ་མྱོང་། ཚེའི་མཐའ་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ།།

མ་འོངས་པའི་དུས་ན་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར[37]་ཏེ། མིང་ནི་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར། རིགས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། རུས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། ཁ་དོག་ནི་འདི་འདྲ་བར་འགྱུར། ཟས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཟ་བར་འགྱུར། ཡུན་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་ཏུ་གནས་པར་འགྱུར། བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཉམས་སུ་མྱོང་བར་འགྱུར། ཚེའི་མཐའ་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་ཏུ་འགྱུར་རོ།།

དེ་བཞིན་དུ་ད་ལྟར་བྱུང་བའི་དུས་ན་མིང་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། རིགས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། རུས་ནི་འདི་ཞེས་བྱ། ཁ་དོག་ནི་འདི་འདྲ་བ་ཞིག །ཟས་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཟ། ཡུན་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་གནས། བདེ་བ་དང་སྡུག་བསྔལ་བ་ནི་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཉམས་སུ་མྱོང་། ཚེའི་མཐའ་ནི་འདི་སྲིད་ཅིག་ཐུབ་པོ་ཞེས་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །

「善男子！譬如有一石女[38]，以失念故，而立誓言：『我不欲得子。』另有一女，知且明徹[39]，為護其意故，而告言曰：『幸勿立此誓言！汝當有一子，形色妙好，端正可愛。』石女聞已，即作是念[40]：『我當有一形色妙好、端正可愛之子。』由是心生希願，而起迷亂，［心迷亂故，］以是想相[41]，心生喜樂。然此所云子者，過去未曾生，未來亦不生。

善男子！如是如來知見一切諸法如石女子，隨順世間而說二相[42]，即說：於過去時，汝名云此，父族云此，母族云此，顏色如是，用於此食，住幾許時，如是受諸苦樂，壽量邊際如許。

復說：於未來時，當云此名，父族云此，母族云此，當具顏色如是，當用食如是，當住時如許，當受苦樂如是，當有壽量邊際如許。

如是亦說：於現在時，汝名云此，父族云此，母族云此，顏色如是，用於此食，住幾許時，如是受諸苦樂，壽量邊際如許。

[169a.1]རིགས་ཀྱི་བུ་དཔེར་ན་མོ་ཤམ་དེ་རང་གི་བརྟགས་པས་བུའི་འདུ་ཤེས་དེས་རེ་བར་བྱེད་ལ་བུ་དེ་ནི་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །

རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་ཐམས་ཅད་ནི་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །ཚོར་བ་ཐམས་ཅད་དང་། འདུ་ཤེས་ཐམས་ཅད་དང་། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །མི་འགག་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་པས་ན་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཅན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དེ་ལྟར་མི་ཤེས་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ང་ནི་མི་བླུན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྨྲ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

「善男子！譬如彼石女，以自分別，而起子想，故起希願。然是子為不生之法；以其為不生法故，為不滅法；為不滅法故，非有表法。

「善男子！如是一切色者，其性本即不生之法；以其為不生法故，為不滅法；為不滅法故，非有表法。一切受、想、行者，亦復如是。識性本即不生之法；以其為不生法故，為不滅法；為不滅法故，非有表法。是故，若於法性不如是知者，皆非入於真實。我不說彼諸愚夫修習於道，彼等名為『入於顛倒』。

[169a.4]ཆོས་རྣམས་དེ་ལྟར་ཤེས་པ་གང་དག་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ལམ་

ལ་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ནི་ལམ་ལས་མི་གཡོ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་གནས་པ་ནི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མི་གཡོ་བའི་ཚུལ་གྱིས་མི་གཡོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「如是知諸法者，彼等即入於真實，住於道中，於道中無所動[43]。何以故？住諸如來法者，以法界不動而不動故。

[169a.6]རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན། རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པས་འདོད་ཆགས་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །ཞེ་སྡང་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །གཏི་མུག་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །མིག་དང་། གཟུགས་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣ་བ་དང་། སྒྲ་དང་། རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། སྣ་དང་། དྲི་དང་། སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལྕེ་དང་། རོ་དང་། ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལུས་དང་། རེག་བྱ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ཡིད་དང་། ཆོས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལས་གཡོ་བར་མི་བྱའོ། །ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལ་ཡང་གནས་པར་མི་བྱའོ། །

「善男子！是故善男子、善女人欲入諸如來法理[44]者，應於貪無所動，於瞋無所動，於癡無所動，於一切煩惱無所動，於眼、色、眼識無所動；於耳、聲、耳識，鼻、香、鼻識，舌、味、舌識，身、觸、身識，意、法、意識無所動，亦復如是；應於一切法想[45]無所動；於一切法想，亦無所住。

[169b.2]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྟོང་པ་ཉིད་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་འདོད་ཆགས་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་ཞེ་སྡང་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཚན་མ་མེད་པ་མི་

གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་ཞེ་སྡང་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་གཏི་མུག་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྨོན་པ་མེད་པ་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་གཏི་མུག་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

「何以故？若於貪有所動，則於法界有所動。何以故？空性不動，是以貪即法界故。若於瞋有所動，則於法界有所動故。何以故？無相不動，是以瞋即法界故。若於癡有所動，則於法界有所動。何以故？無願不動，是以癡即法界故。

[169b.4]གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

「若於一切煩惱有所動，則於法界有所動。何以故？如實解了一切煩惱性不動[46]，是以諸煩惱即法界故。

[169b.5]གལ་ཏེ་མིག་དང་། གཟུགས་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་མིག་དང་། གཟུགས་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

「若於眼、色、眼識有所動，則於法界有所動。何以故？緣起不動，是以眼、色、眼識即法界故。

[169b.6]དེ་བཞིན་དུ་གལ་ཏེ་རྣ་བ་དང་། སྒྲ་དང་། རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། སྣ་དང་། དྲི་དང་། སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལྕེ་དང་། རོ་དང་། ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ལུས་དང་། རེག་བྱ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། ཡིད་དང་། ཆོས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་བ་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས། ཡིད་དང་། ཆོས་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「若於耳、聲、耳識，鼻、香、鼻識，舌、味、舌識，身、觸、身識，意、法、意識有所動，則於法界有所動。何以故？緣起不動，是以意、法、意識即法界故。

[170a.1]གལ་ཏེ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལས་གཡོ་བར་གྱུར་ན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཡོ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ་མི་གཡོ་བའི་དོན་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ངས་དེ་ལས་དགོངས་ནས་ཚིག་འདི་སྐད་དུ་ལོག་པར་ལྟ་བ། ལོག་པར་ལྟ་བ་ཡིན་པར་མཐོང་ན། དེ་དེའི་ཡང་དག་པར་ལྟ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བསལ་བ་མེད་པ་དང་། གཞག་པ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ལོག་པར་ལྟ་བ་ལས་ཀྱང་མི་གཡོ་ལ། ལོག་པར་ལྟ་བ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལས་གུད་ན་ཡང་། ཡང་དག་པར་ལྟ་བ་མེད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར།

ལོག་པར་ལྟ་བ་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་མཐོང་བ་ཉིད་ཡང་དག་པར་ལྟ་བ་ཡིན་གྱི་གཉིས་སུ་འདུ་ཤེས་པ་ལ་ནི་ཡང་དག་པར་ལྟ་བ་མེད་དོ། །

「若於一切法想有所動，則於法界有所動。何以故？如實解了

一切法想自性不動，是以一切法想即法界故。

我知是已，故說：『若如實見顛倒見[47]，即是真實見。』無所除遣亦無所立，故於顛倒見無所動。無[48]顛倒見，亦無真實見，諸法無二故耳。

於顛倒見，如實正見，即真實見；若生二想，即無真實見。

[170a.4]རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་མི་ལ་ལ་ཞིག་ནུབ་མོ་མུན་པ་མུན་ནག་གི་ནང་ན་ལམ་དུ་ཞུགས་ཏེ། དེས་འགྲོག་ཁོང་སྟོང་ཞིག་ཏུ་ཤིང་ལྗོན་པ་ཕལ་པོ་ཆེ་སྟུག་པོ་མཐོང་ལ། དེས་དེར་ཤིང་ཞིག་གི་དྲུང་ན་ཆོམ་རྐུན་ཡོད་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ནས་སྐྲག་སྟེ་ལམ་དེར་མ་སོང་ན། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། ཅི་མི་དེ་སྣང་བ་ཡང་མ་བྱུང་། ཤིང་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་དུ་མ་བྱས་པར་ཤིང་སྟུག་པོ་དེ་ལས་འཕགས་པའམ། ཆོམ་རྐུན་གྱི་འཇིགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རམ།

「善男子！譬如有人，於闇夜行道，見荒郊有林，參天扶疏，乃於彼處一樹下，作有盜賊想，由是怖畏驚恐而未前往。善男子！於意云何？既無光明，是人亦未現前見彼樹，寧能超踰稠林不？寧無盜賊之怖不？」

[170a.6]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ནི་མ་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ཇི་སྙམ་དུ་སེམས། ཅི་མི་དེ་སྣང་བ་ཡང་ཡོད་ལ་ཤིང་ཡང་མངོན་སུམ་དུ་བྱས་ན་ཤིང་སྟུག་པོ་དེ་ལས་འཕགས་པའམ། ཆོམ་རྐུན་གྱི་འཇིགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་རམ།

白言：「不也。世尊！」世尊告曰：「善男子！於意云何？若有光明，是人亦現前得見彼樹，寧能超踰稠林不？寧無盜賊之怖不？」

[170a.7]གསོལ་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་དེ་ལྟ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་འདི་ལྟར་མི་དེས་འཇིགས་པ་མ་མཆིས་པ་ལ་འཇིགས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་ཅིང་། ཡང་དག་པ་མ་ལགས་པ་ཀུན་བརྟགས་པའི་སླད་དུའོ།།

白言：「如是。世尊！何以故？世尊！本無恐怖，是人卻起恐怖之想。此非真實，乃妄分別故。」

[170a.7]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་བཞིན་དུ་བྱིས་པ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྨོངས་པས་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གིས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ། མ་རིག་པའི་མུན་པས་མིག་ཀུན་ནས་གཡོགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་བཞིན་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པས་འཁོར་བའི་འཇིགས་པས་སྐྲག་ནས་འཁོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་ལོ། །དེ་དག་གིས་གང་དུ་འཇིགས་པའི་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་པའི་འཁོར་བ་དེ་ཡང་དོན་དམ་པར་མི་དམིགས་ན་དེ་དག་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་འཇིགས་པ་མེད་པའོ་ཞེས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བར་བྱེད་དོ།།

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་རྣམས་ནི་འཁོར་བ་དེ་ཉིད་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཡིན་པར་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཡང་རབ་ཏུ་ཤེས་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་དེ་དག་ནི་ཆོས་གང་ཡང་ལེན་པར་མི་བྱེད། འདོར་བར་མི་བྱེད། སེལ་བར་མི་བྱེད། འཇོག་པར་མི་བྱེད་དོ། །ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་ཏེ་གཡོ་བ་མེད་དོ། །མི་གཡོ་བས་ན་གནས་སྨོམ་པར་མི་བྱེད། མི་སྨོམ་པས་ན་གནས་མེད་དོ། །གནས་མེད་པས་ན་གཡོ་བ་མེད་དེ། འདི་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་གཡོ་བ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ལ་ནི་གཡོ་བར་བྱ་བའམ་འཕགས་པར་བྱ་བའམ། དོར་བར་བྱ་བའམ་བླང་བར་

བྱ་བའི་ཆོས་ཅི་ཡང་མི་དམིགས་སོ། །

世尊告曰：「善男子！凡愚眾生以起諍[49]故，［心乃］虛妄顛倒，故成顛倒；無明闇冥，覆蔽眼目，乃於一切，虛妄增益，故於輪迴險怖，生恐怖心，於是周遍求覓，欲出輪迴。彼等於輪迴起恐怖想，然是者於勝義中，了不可得；彼等以涅槃無恐怖故，乃周遍求覓。

善知識之所攝受、入真實者，如實了知[50]輪迴本性即為涅槃，亦能善知諸法無生，如是入真實者，不取一切法，不捨一切法，不除一切法，不立一切法。於法界中，無所安住，而無所動；以不動故，無所修習處；無所修習故，無有所住；無所住故，無有動搖。是為諸如來法理無所動搖，於中所動之法、超踰之法、所捨之法、所取之法，亦皆不可得。

[170b.5]དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ནི་ནམ་མཁའི་ཚུལ་ཉིད་ཡིན་ལ། ནམ་མཁའ་ལ་ནི་གཡོ་བ་ཡང་མེད། འཕགས་པ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རིགས་ཀྱི་བུ་དེ་ལྟར་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་པའི་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་དེ་ལས་བསྐྱོད་ཅིང་བསྒྲུལ་བར་མི་ནུས་སོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ལྟར་དེས་མི་གཡོ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「何以故？如是，法理即虛空理，虛空無所動亦不可超踰故。善男子！知真實入者，所通達知[51]，雖諸眾生亦不能動。何以故？彼已如是得不動智故。」

[170b.6]དེ་ནས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ། བླ་གོས་ཕྲག་པ་གཅིག་ཏུ་གཟར་ནས། པུས་མོ་གཡས་པའི་ལྷ་ང་ས་ལ་བཙུགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་མི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་དང་། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་སླད་དུའོ། །

爾時，具壽舍利子從座而起，偏袒右肩，右膝跪地，向世尊所，合掌頂禮，白世尊言：「世尊！若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等[52]名為智慧第一教授[53]。何以故？世尊，此法門能滅一切無知，具足一切知故。」

[171a.2]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་མོའུ་དགལ་གྱི་བུ་ཆེན་པོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི། རྫུ་འཕྲུལ་དང་ལྡན་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བགྱི་བ་གང་ལགས་པ་དེ་ནི་རྫུ་འཕྲུལ་མ་ལགས་ཀྱི། བཅོམ་ལྡན་འདས་གང་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བགྱི་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཙམ་ཡང་མོས་པར་མི་བགྱིད་པ་དེ་ནི་རྫུ་འཕྲུལ་གྱི་མཆོག་ལགས་པའི་སླད་དུའོ། །

爾時，具壽大目犍連白世尊言：「世尊！若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為神通第一教授。何以故？世尊！凡眼識所知，即非神通。世尊！若於一切眼識所知之法，雖彈指頃，亦不信解，是為神通第一故。」

[171a.4]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ནམ་གྲུ་ས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་བསམ་གཏན་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་སྲེག་པ་ལགས་པའི་སླད་དུའོ། །

爾時，具壽離婆多白世尊言：「世尊，若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為禪定第一教授。何以故？世尊！此法門能焚盡一切煩惱故。」

[171a.6]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་རབ་འབྱོར་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པ་འམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མ་མཆིས་པར་གནས་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་དགྲ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་གོས་པ་ལགས་པའི་སླད་དུའོ། །

爾時，具壽須菩提白世尊言：「世尊！若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為住無煩惱第一教授。何以故？世尊！此法門離一切煩惱怨敵，一切諸法不能染著故。」

[171b.1]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་འོད་སྲུང་ཆེན་པོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་སྦྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་སྨྲ་བའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་

སྙད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱངས་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་སྙད་དུའོ། །

爾時，具壽大迦葉白世尊言：「世尊，若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為說杜多功德第一教授。何以故？世尊！此法門已淨一切煩惱，一切諸法不成雜染故。」

[171b.2]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་སྒྲ་གཅན་ཟིན་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་བསླབ་པ་ལ་དགའ་བའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སྙད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་བསླབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལགས་པའི་སྙད་དུའོ། །

爾時，具壽羅睺羅白世尊言：「世尊！若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為說愛樂學處第一教授。何以故？世尊！此法門已到一切學處彼岸故。」

[171b.4]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཉེ་བར་འཁོར་གྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་འདུལ་བ་འཛིན་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སྙད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བགྱིད་པ་ལགས་པའི་སྙད་དུའོ། །

爾時，具壽優波離白世尊言：「世尊，若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為說持律第一教授。何以故？世尊！此法門能除一切煩惱故。」

[171b.6]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བགྱིད་པའམ། མོས་པར་བགྱིད་པ་དེ་དག་ནི་མང་དུ་ཐོས་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ། །དེ་ཅིའི་སླད་དུ་ཞེ་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་ཐོས་པ་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ་ལགས་པའི་སླད་དུའོ། །

爾時，具壽阿難白世尊言：「世尊，若善男子、善女人等能於此法門，受持通利，發起信解，是等名為說多聞第一教授。何以故？世尊！此法門具諸多聞故。」

[171b.7]དེ་ལྟར་ཉན་ཐོས་ཆེན་པོ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་རང་གི་མཆོག་བརྗོད་པ་དག་གིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་མངོན་པར་བསྟོད་དོ། །

དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་བཀའ་སྩལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་ལྟ་བས་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བསལ་བ་མེད་ཅིང་གཞག་པ་མེད་པ་ལ་གནས་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་འདི་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་སྟོན་ཅིག །ཆོས་གང་ཡང་དོར་དུ་མེད་པ་དང་། ཐོབ་པར་བྱར་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ཅིག །ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱར་མེད་པ་དང་། སྤང་དུ་མེད་པ་དང་། བསྒོམ་དུ་མེད་པ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་བྱར་མེད་པ་དང་། མངོན་པར་རྟོགས་པར་བྱར་མེད་པ་དང་། འཁོར་བ་ལས་བསྐྱོད་དུ་མེད་པ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འགྲོར་མེད་པ་དང་། རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱར་མེད་པ་དང་། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བར་འགྱུར་བ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པར་བྱར་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ཅིག །དེ་ཅིའི་

ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་དགའ་བོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱུན་དུ་ཞུགས་པ་དང་། ལན་ཅིག་ཕྱིར་འོང་བ་དང་། ཕྱིར་མི་འོང་བ་དང་། དགྲ་བཅོམ་པའི་ཆོས་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

如是諸大聲聞悉皆各以最上讚語，於此法門，稱揚讚歎。

爾時，世尊告具壽阿難曰：「阿難！是故，汝應住於諸法無所除遣亦無所安立，而正說[54]此佛菩提［法理］。應說諸法畢竟無所捨、無所得之法，應說諸法無所了知，無所斷亦無所修習，無所現前亦無所現證，輪迴無所出，涅槃無所證；無須陀洹法可得，乃至斯陀含、阿那含、阿羅漢果，亦無所得。何以故？阿難！一切法即須陀洹、斯陀含、阿那含、阿羅漢法，亦即法界平等故。

[172a.4]ཀུན་དགའ་བོ་དེ་ལྟ་བས་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐེག་པ་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ལ་ཉན་ཐོས་དང་། རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ལས་བཟླར་མེད་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཐོབ་པར་བྱར་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ཅིག །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་དགའ་བོ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །

「阿難！是故汝應向菩薩乘諸補特伽羅說聲聞地、辟支佛地無所超踰，乃至佛諸法亦無所得之法。何以故？阿難！一切諸法即是佛法，亦即法界平等故。

[172a.6]ཀུན་དགའ་བོ། གཞན་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དགེ་སློང་དགྲ་བཅོམ་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་བྱ་

བར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་སྤང་དུ་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ཅིག །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བལྟར་མེད་པ་དང་། ཆོས་མཉན་དུ་མེད་པ་དང་། དགེ་འདུན་ལ་བསྙེན་བཀུར་བྱར་མེད་པར་ཆོས་སྟོན་ཅིག །ཀུན་དགའ་བོ་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་རྣམས་ནི་སྤང་དུ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྡང་དང་། གཏི་མུག་རྣམས་ཡ་མ་བརྫུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཀུན་དགའ་བོ་སྐད་ཅིག་པ་རྣམས་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

「復次，阿難！於阿羅漢求現證之諸瑜伽行[55]比丘，汝應為說貪瞋癡等無所斷除之法。亦應為說如來無所可見、諸法無所聽聞、僧伽無所親近承事之法。阿難！貪瞋癡等畢竟無所斷除，以貪瞋癡等空虛故。阿難！諸剎那頃[56]，亦非有所斷，以其無所有故。」

[172b.1]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བལྟར་མ་མཆིས་པ་ལགས། ཇི་ལྟར་ཆོས་མཉན་དུ་མ་མཆིས་པ་ལགས། ཇི་ལྟར་དགེ་འདུན་བསྙེན་བཀུར་བགྱིར་མ་མཆིས་པ་ལགས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི་བསྟན་དུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ནི་མིག་གིས་བལྟ་བར་མི་ནུས་སོ། །ཀུན་དགའ་བོ་ཆོས་ནི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ནི་རྣ་བས་མཉན་པར་མི་ནུས་སོ། །ཀུན་དགའ་བོ་དགེ་འདུན་ནི་འདུས་མ་བྱས་པ་སྟེ། དེ་ནི་ལུས་སམ། ངག་གམ། སེམས་ཀྱིས་བསྙེན་བཀུར་བྱར་མི་ནུས་སོ། །

爾時，具壽阿難問世尊言：「世尊！云何如來本來無所可見，諸法本來無所聽聞，僧伽本來無所親近承事？」

世尊告曰：「阿難！如來不可示者，以眼不能見彼故。阿難！

法不可說者，以耳不能聞彼故。阿難！僧伽無為者，以身口意不能親近承事彼故。」

[172b.3]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་འདི་ལྟར་རྟོགས་པར་དཀའ་བ་ནི་ངོ་མཚར་ལགས་སོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། ཀུན་དགའ་བོ་དེ་ནི་ཁྱོད་ཇི་སྐད་ཟེར་བ་དེ་བཞིན་ཏེ། རྣམ་གྲངས་འདིས་ན་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་དཀའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་དགའ་བོ་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཀྱང་སེམས་ཡོངས་སུ་སྦྱང་དགོས་ལ། ཆོས་གང་ལས་ཀྱང་བསྐྱོད་པར་ཡང་མི་བྱ། འཕགས་པར་ཡང་མི་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

具壽阿難復白世尊言：「世尊！如是，諸佛世尊法性希有難證。」世尊告曰：「阿難！如汝所言，以是法門故，諸佛世尊法性難證。何以故？於諸煩惱，皆須修心；然於一切法，皆無所動，無所超踰故。

[172b.5]ཀུན་དགའ་བོ་གང་རྣམ་གྲངས་འདིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་འཇུག་ཅིང་མོས་པར་བྱེད་པའི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ནི་ངོ་མཚར་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་པར་རིག་པར་བྱའོ། །

「阿難！若有眾生，以是法門，入諸如來法理，生起信解，當知彼等是為希有。

[172b.6]ཀུན་དགའ་བོ་རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་དག་ངའི་བསྟན་པ་འདི་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་འཛིན་པའམ། ཀུན་ཆུབ་པར་བྱེད་པའམ། མོས་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་གིས་ནི་ཡུལ་འཁོར་གྱི་ཟས་

ཞིགས་པར་བྱོས་སོ། །དེ་དག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་ལ་ཞུགས་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་ངོ་། །དེ་དག་གིས་ནི་མིའི་ལུས་ཐོབ་པ་ལེགས་པར་ཐོབ་བོ། །དེ་དག་གིས་ནི་བདུད་སྡིག་ཅན་བཏུལ་ལོ། །དེ་དག་གིས་ནི་ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་ངེས་པར་བཅོམ་མོ། །དེ་དག་གིས་ནི་སྦྱིན་གནས་སྦྱངས་སོ། །དེ་དག་གིས་ནི་ཡོན་གནས་སུ་གཟུང་བར་བྱའོ། །དེ་དག་གིས་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཀུན་དགའ་བོ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་ནི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་རྣམས་དང་། འབྲས་བུ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་ལ་དམིགས་པ་རྣམས་དང་། སྔོན་གྱི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་བྱ་བ་མ་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟོད་པར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི་བསྟན་པ་ན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པས་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏོ། །དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེའི་ཚེ་འཛུམ་པ་མཛད་དོ། །

「阿難！若善男子、善女人於我教中出家，復於此法門，受持通利，能起信解，彼等則不空食國中信施[57]，於如來教真實出家[58]，善得人身，降伏惡魔，永害[59]我慢[60]，淨諸信施[61]，能消供養，能受福田[62]。何以故？阿難！諸具增上慢者、於果有所緣者、於菩提有所緣者、於過去諸佛所作未辦者，則於是法門不能忍故。」

說此法門時，堅勝意樂菩薩即獲無生法忍。爾時，世尊熙怡微笑。

[173a.3]འདི་ནི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེ། གང་གི་ཚེ་འཛུམ་པ་མཛད་པ་དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལ་གྱི་སྒོ་ནས་འོད་ཟེར་ཁ་དོག་དུ་མ་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་འདི་ལྟ་སྟེ། སྔོན་པོ་དང་། སེར་པོ་དང་། དམར་པོ་དང་། དཀར་པོ་དང་། བཙོད་ཀ་དང་ཤེལ་དང་། དངུལ་གྱི་ཁ་དོག་ལྟ་བུ་དག་བྱུང་ནས། འོད་ཟེར་དེ་དག་

གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མཐའ་ཡས་མུ་མེད་པ་སྣང་བས་ཁྱབ་པར་བྱས་ཏེ། ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་དག་ཏུ་སོང་ནས་ཕྱིར་ལོག་སྟེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ལན་གསུམ་བསྐོར་བ་བྱས་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྤྱི་གཙུག་ཏུ་ནུབ་པར་གྱུར་ཏོ།།

དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་གྱི་རླབས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་སྟན་ལས་ལངས་ཏེ། བླ་གོས་ཕྲག་པ་གཅིག་ཏུ་གཟར་ནས་པུས་མོ་གཡས་པའི་ལྷ་ང་ས་ལ་བཙུགས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ག་ལ་བ་དེ་ལོགས་སུ་ཐལ་མོ་སྦྱར་བ་བཏུད་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ།།

其為諸佛世尊法性，是故世尊熙怡微笑時，從口中出種種色光，謂：青、黃、赤、白、紅、玻璃、銀色，遍照無量無邊世界，上至梵世；光相旋還，至於佛所，右遶世尊三匝，入世尊頂。

爾時，承佛[63]威神加被，具壽阿難從座而起，偏袒右肩，右膝著地，向世尊所，合掌頂禮，白世尊言：

[173a.6]བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་མ་མཆིས་རྐྱེན་མ་མཆིས་པར་འཛུམ་པ་མི་མཛད་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་འཛུམ་པ་མཛད་པའི་རྒྱུ་ནི་གང་ལགས། རྐྱེན་ནི་གང་ལགས་དེ་སྐད་ཅེས་གསོལ་པ་དང་།

「世尊！諸如來若無因緣，則不微笑。世尊！以何因緣現此微笑？」

[173a.6]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཀུན་དགའ་བོ་

འཁོར་འདིའི་ནང་ནས་དགེ་སློང་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་ཉིས་བརྒྱ་པོ་དེ་དག་གིས་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་མེད་པའི་ཆོས་འདི་ཐོས་ནས་ལེན་པ་མེད་པར་ཟག་པ་རྣམས་ལས་སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་ལོ། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པས་ནི་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་བོ། །ཀུན་དགའ་བོ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་འདི་ནི་བསྐལ་པ་ཁྲིས་བླ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བར་འགྱུར་ཏེ། བསྐལ་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཀུན་དུ་སྣང་བ་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མེ་ཏོག་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྣམ་པར་བཀྲ་བ་ཞེས་བྱ་བར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དགྲ་བཅོམ་པ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རིན་པོ་ཆེའི་པད་མ་དཔལ་གྱི་སྙིང་པོ་ཅན་ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་རོ། །དེའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཡང་ཡོན་ཏན་བཀོད་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་དེ་ཡང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འབའ་ཞིག་གིས་ཡོངས་སུ་གང་བར་འགྱུར་རོ། །

世尊告具壽阿難曰：「阿難！於此眾中，有二百具增上慢者，聞此無增上慢法，永盡諸漏，心得解脫[64]。堅勝意樂菩薩則得無生法忍。阿難！是堅勝意樂菩薩者，過於萬劫，當於普照眾寶劫，有世界名『眾花開敷』，成就無上正等正覺，名『如來・應供・正等正覺寶蓮德藏佛』。彼佛國土，具足無量功德莊嚴；於彼佛土，純諸菩薩，充滿其中。」

[173b.3]དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོས་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ཏོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདིའི་མིང་ཅི་ལགས། འདི་ཇི་ལྟར་གཟུང་བར་བགྱི།

爾時，具壽阿難問世尊言：「世尊！當何名此法門？云何受持？」

[173b.4]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་པ། དེའི་ཕྱིར་ཀུན་དགའ་བོ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་འདི། ཆོས་ཐམས་ཅད་གཡོ་བ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བར་ཟུང་ཤིག །ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བར་ཡང་ཟུང་ཤིག །

世尊告曰：「是故，阿難！是名『於一切法無所動』法門，亦名『堅勝意樂品』法門。以是名字，汝當受持。」

[173b.4]བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་སྐད་ཅེས་བཀའ་སྩལ་ནས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཀུན་དགའ་བོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དེ་དག་དང་། དགེ་སློང་དེ་དག་དང་། ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པའི་འཁོར་དེ་དང་། ལྷ་དང་། མི་དང་། ལྷ་མ་ཡིན་དང་། དྲི་ཟར་བཅས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཡི་རངས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལ་མངོན་པར་བསྟོད་དོ།། །།

世尊說是語已，具壽阿難、堅勝意樂菩薩及諸菩薩、比丘大眾，及諸世間天、人、阿素羅、乾闥婆等，皆大歡喜，於世尊所說，稱揚讚歎。

[173b.6]འཕགས་པ་ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པའི་ལེའུ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་རྫོགས་སོ།། །།

聖堅勝意樂品大乘經

[173b.6]རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སུ་རེན་དྲ་བོ་དྷི་དང་། ཛྙཱ་ན་སི་དྡྷི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་ལ་སོགས་པས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ།། །།

印度和尚天主覺、慧鎧，主校譯師佛僧耶謝德等翻譯、校對、抉擇。

註釋

* 堅勝意樂：本經發起眾菩薩名。梵文寫做 Sthīrādhyāśa / Dṛḍhādhyāśaya，藏文寫做 ལྷག་པའི་བསམ་པ་བརྟན་པ，義為「堅固殊勝意樂」。

勝意樂一詞，梵文寫做 adhyāśaya，藏文寫做 ལྷག་པའི་བསམ་པ，漢譯經典的既有古譯，尚有：勝志樂、殊勝志樂、增上意樂、殊勝意樂、志樂、勝志等譯法，《翻譯名義大集》則將之譯為「深心」（Mvyt: 7116）；各種譯詞之中，以勝意樂、勝志樂、殊勝意樂最為常見。例如：實叉難陀在翻譯《大方廣佛華嚴經》以及《大寶積經》各會（CBETA, T11, no. 310）。（CBETA, T26, no. 1536）時，多將之翻做勝志樂、殊勝志樂；而在菩提流支所譯《大寶積經》三會（第二無邊莊嚴會、淨信童女會第四十、無盡慧菩薩會第四十五）、玄奘所譯《大般若波羅蜜多經》（CBETA, T07, no. 220）、《解深密經》（CBETA, T16, no. 676）、《說無垢稱經》（CBETA, T14, no. 476）中、不空所譯《大聖文殊師利菩薩佛剎功德莊嚴經卷》（CBETA, T11, no. 319）中，則皆將之譯為「增上意樂」。

勝意樂一詞的意義係指：對佛法生起勝解、了悟、決定、信心，並懷著此等心志而投入佛法的修習之中；從大乘角度而言，勝意樂專特指學道位的菩薩堅致心志，向於菩提。相關義理，可見於以下經文：《大寶積經．卷第五十八．文殊師利授記會第十五之一》：「云何名為以勝志樂發菩提心？應作是說，若有已發菩提心者，乃至微惡終更不作。何所不作？謂貪瞋癡，及以在家威儀調戲，悉皆遠離。若出家已，不復悕望名利恭敬，安住出家所修行法。」（CBETA, T11, no. 310）《大般若波羅蜜多經．卷第五百八十四．第十二淨戒波羅蜜多分之一》則提到：「何等名為增上意樂？謂定趣求一切智智。譬如有人於他財物實不劫盜，枉禁囹圄雖經多時，而勝意樂常無退壞；於他財物無劫盜心，雖與惡人同禁囹圄而不名賊。如是菩薩雖處居家，經於殑伽沙數大劫受妙五欲，而勝意樂常不退壞，謂常趣求一切智智，曾不發起二乘之心，是故不名犯菩薩戒。」（CBETA, T07, no. 220）《瑜伽師地論卷．第四十七》中則說有「十五種菩薩增上意樂」：「於諸佛法所有勝解，印解決定，是名菩薩增上意樂，如是菩薩增上意樂，當知略說有十五種。」（CBETA, T30, no. 1579）

如《虛空藏菩薩所問經》中所說「意樂堅固不動」（བསམ་པ་རྡོ་རྗེ་ལྟར་སྲ་ཞིང་མི་ཕྱེད）一語，也說明了堅固殊勝意樂的意涵。見：不空譯《大集大虛空藏菩薩所

問經．卷第三》：「善男子！云何菩薩意樂堅固猶若金剛，住此大乘無有傾動？善男子！菩薩成就十二種法，意樂堅固猶若金剛，不為人、天世間所壞。云何十二？所謂：菩提心、意樂、增上意樂不壞故；於施、戒、忍、精進、禪定、般若不壞故；大慈、大悲不壞故；四攝法不壞故；成熟有情不壞故；淨佛國土不壞故；不厭患生死不壞故；無厭足善根不壞故；為莊嚴相好設無遮施會不壞故；為護正法棄捨身命不壞故；所有善根迴施一切有情不壞故；積集一切佛法不壞故。善男子！若菩薩於如是法修習不壞，當知爾時名為成就堅固金剛不壞意樂；如金剛寶能摧諸寶自體不壞。如是菩薩成就堅固意樂，能摧一切有情煩惱隨眠而自體不壞。善男子！是為菩薩成就金剛堅固意樂，於此大乘無有傾動。」（CBETA, T13, no. 404）此外，由《瑜伽師地論．卷四十七．本地分中菩薩地第十五．第二持隨法瑜伽處菩薩相品第一》可知，堅固意樂為增上意樂的面向之一：「於諸佛法所有勝解、印解決定，是名菩薩增上意樂。如是菩薩增上意樂，當知略說有十五種。何等十五？…八解脫意樂、九堅固意樂、十無虛妄意樂…又諸菩薩於其無上正等菩提，其心專注，曾無變易，是名菩薩堅固意樂。」（CBETA, T30, no. 1579）

因此，根據古譯，可將此菩薩德名譯為「堅固意樂」、「堅勝志樂」或「堅固增上意樂」等。為避免名號過長而顯得繁冗，乃縮略譯為「堅勝意樂」。另，求那跋陀羅譯《大方廣寶篋經》（CBETA, T14, no. 462）中，雖有名為「勝志菩薩」者，但其藏譯名號為 རྒྱལ་བའི་བློ་གྲོས，義為「勝利慧」，與堅勝意樂菩薩應非一人。

1 原文於此僅做「王舍城」，但於下文則做「王舍大城」。為求一致，故於此處添譯「大」一詞。特此說明。

2 菩薩：原文應做「堅勝意樂菩薩於王舍大城乞食…」。由於此句緊接在「入王舍大城乞食」後，兩句文字重複較多，因此於佛經文體版中採用略譯方式，僅存主詞「菩薩」一語，略去其他文字不譯。至於現代書面語版本，則保留該句，未做刪節。特此說明。

3 端正姝好，色相第一：原文寫做 ཁ་དོག་བཟང་པོ་རྒྱས་པ་མཆོག་དང་ལྡན་པ，梵文做 paramayā śubhavarṇapuṣkalatayā samanvāgataḥ。其中，古代漢譯經典多將 ཁ་དོག་བཟང་པོ་ 譯為「端正好色」，而 རྒྱས་པ་མཆོག་དང་ལྡན་པ 則有「具美」「最上」等義。《翻譯名義大集》中，將此二句譯做「具極美妙色」（Mvyt: 5219），竺法護於《順權方便經．卷下．假號品第四》中，譯為「端正姝好，色像第一」（CBETA, T14, no. 565），聖堅於《佛說摩訶剎頭經》中，則譯為「端正好色無比」（CBETA,

T16, no. 696）。今沿用竺法護之譯詞，並改「色像」為「色相」。

4 由是：此處原做「由是堅勝志樂菩薩心生愛樂…」。由於前段已有主詞，此句主詞並未改變，因此於佛經文體版中刪去主詞「菩薩」一語，略去主詞「堅勝志樂菩薩」不譯，以求簡明。至於現代書面語版本，則予保留，未做刪節。特此說明。

5 菩薩：原文做「堅勝意樂菩薩」。由於前句已有菩薩全名，為避免冗贅，於佛經文體版中刪去「堅勝意樂」。以下刪略處亦同。特此說明。

6 菩薩：原文做「堅勝意樂菩薩」。

7 原文寫做「變化女亦隨往赴彼難至之山」，然而「彼難至之山」與前文「入一山中，其地難至」實為同義。為避免冗贅，於兩種版本的譯文中皆刪去「彼難至之山」一語。

8 菩薩：原文做「堅勝意樂菩薩」。

9 堅固身：原文寫做 བརྟན་པོ་ལུས。「堅固」一詞，應係指堅勝志樂菩薩。若做此解，則該句應斷句為「堅固！身雖逃，…」。此外，又可將「堅固身」做另一解，即將之視為 བརྟན་པ་ལུས 的異寫，其中，བརྟན་པ（堅固）與 ལུས（身）應為同義詞，也即「堅固者．身」之義。依理而言，身體的特質之一為「非堅固」（མི་བརྟན་པ），此處稱之為堅實，則應是相對於 གཡོ་བ་སེམས（義即「動搖者，心」）而說的。

10 彼山：原文寫做「彼難至之山」。由於前文已多處提及此山為「難至之山」，且此處敘事場景並未改變，因此為了避免冗贅，於佛經文體版中刪去「難至之…」一語。至於現代書面語版本，則予保留，未做刪節。特此說明。

11 彼時：原文做「彼心極沮悴時」。由於「彼心極沮悴時」緊接著前句「復極沮悴」，二句的內容是同時發生，彼此既無遞進關係，也無前後因果關係，因此刪去重複處，以免繁冗。特此說明。

12 我當具白於世尊：原文寫做 རང་བཞིན་འདི་དག་ཐམས་ཅད་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་བདག་གིས་གསོལ་ཏོ，直譯可做「我應將此等自性，白於世尊」。其中，「具」（རང་བཞིན་འདི་དག་ཐམས་ཅད）一字即已總括「具將上述一切之事…」之義。

13 為我說法，令入法現觀：原文寫做 བདག་གིས་ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོས་སྟོན་པར་འགྱུར，直譯為「當為說令我成就法現觀之法」。由於「法現觀」之法係全經主旨，且由後文可知，「法現觀」屬於一種應當契入的智慧境界，因此，為凸顯「法現觀」的意涵，此處特將原句斷為兩句，從其意義，改譯為「為我說法，令入法現觀」。特此說明。

又，法現觀：原文寫做 ཆོས་མངོན་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ。依照本經所說，法現觀是指「如實觀見諸法非二分別、無有除立的真實性」。至於《大乘阿毘達磨

雜集論・卷第十三・決擇分中得品第三之一》，則說：「法現觀者，謂於諸諦增上法中已得上品清信勝解隨信而行。所以者何？由於諸諦增上契經等法中，從聞他音增上緣力，已得最後順解脫分善根所攝上品清信勝解。由得如是清信勝解故，說名以法現觀現觀諸諦。」（CBETA, T31, no. 1606）

14 說法畢：原文做 བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བཀའ་རྫོགས་པ，義為「世尊說法畢」。由於前文已有「世尊」，為避免主詞重複，乃於佛經文體版中刪去「世尊」一詞。至於現代書面語版本，則予保留，未做刪節。特此說明。

15 修道所生者：原文寫做 ལམ་གྱིས་འབྱུང་བ，義為「藉由道所產生的結果」，例如出離輪迴、獲得解脫等功德。

16 可證：原文為 འགྲོ་བར་བྱ་བ，「為可趣」、「可前往」之義，也即「朝向涅槃境界而前進」。由於世尊於本經中指出，人們通常認為究竟的目標是達到涅槃、取證涅槃，認為涅槃是「所證」、「目的」，因此，茲將此詞改譯為「可證」，以裨讀者理解。特此說明。

17 行二法：原文寫做 གཉིས་སུ་སྤྱོད་པ，義指身口意涉入二分別而造作。其義可參見鳩摩羅什譯《摩訶般若波羅蜜經・卷二十二・道行品第七十二》：「佛告須菩提：『菩薩摩訶薩行般若波羅蜜時，不以二法故，行檀那波羅蜜、尸羅波羅蜜、羼提波羅蜜、毘梨耶波羅蜜、禪那波羅蜜、般若波羅蜜。不以二法乃至行一切種智。』須菩提言：『世尊！若菩薩摩訶薩不以二法故，行檀那波羅蜜乃至般若波羅蜜，不以二法故乃至行一切種智。菩薩從初發意乃至後意，云何善根增益？』佛告須菩提：『若行二法者，善根不得增益。何以故？一切凡夫人皆依二法，不得增益善根。菩薩摩訶薩行不二法，從初發意乃至後意，於其中間增益善根。以是故，菩薩摩訶薩，一切世間天及人、阿修羅，無能伏、無能壞其善根，令墮聲聞、辟支佛地。及諸眾惡不善法，不能制菩薩，令不能行檀那波羅蜜增益善根，乃至般若波羅蜜亦如是。須菩提！菩薩摩訶薩應如是行般若波羅蜜。』」（CBETA, T08, no. 223）

18 加行：原文寫做 སྦྱོར་བ，為「用功加行」之義，也即有勤、有所作、發起運作之義。

19 幻作之時：原文寫做 རོལ་མོ་བྱུང་བའི་ཚེ，直譯為「奏樂之時」。但從前後文加以判斷，應係指「施展幻術之時」。

20 此處的轉（འཁོར）一詞，也可引伸理解為「輪迴」。由於受縛於煩惱之人，懂得貪欲會帶來輪迴苦，於是心生恐懼。

21 善男子：原文做「善男子！此中…」（རིགས་ཀྱི་བུ་འདི་ན……）其中，「此中」有二解：一為句首發語詞，無義；一做「在此」，表示「於此世間」之義。此處採第二解。然於古代漢譯佛經中，「若比丘、比丘尼…」等句前，並不使用「此中」一詞。

此處順古而譯，於佛經文體版中刪除「此中」一詞，但於現代書面語體版中，則予保留。下同。特此說明。

22 通常在「於意云何」之前，還會有叫喚聽者的呼喊詞，如呼「善男子」者是。

23 思：原文寫做 ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ，即前文的「周遍求覓」，亦有尋求、思求、探求等義。為裨閱讀、念誦，此處採略譯。特此說明。

24 際：原文寫做 མཐའ，義為「邊際」、「…這一邊」。在古代漢譯佛經中，貪欲際為「貪欲這一邊」的意思。此處關於貪欲際、瞋恚際、愚癡際的道理，可參見鳩摩羅什譯《諸法無行經・卷一》：「若菩薩見一切法性無業無報，則能畢滅業障之罪。又文殊師利！若菩薩見貪欲際即是真際，見瞋恚際即是真際，見愚癡際即是真際，則能畢滅業障之罪。又，文殊師利！若菩薩能見一切眾生性即是涅槃性，則能畢滅業障之罪。」（CBETA, T15, no. 650）

25 思索：原文寫做 སོ་སོར་རྟོག་པ，有思擇、伺察、觀察等義，古代漢譯經文多做「觀察思惟」。然而，此處所指涉的心理狀態屬於對所取對境較為粗略、相對較為錯誤的「思索」，而非細細推求，與前文屬於作意思惟性質的「觀察思惟」有程度的差別。因此將此處的觀察思惟改譯為觀察思索。餘處譬喻中的觀察思惟一詞，亦皆改為觀察思索，其理同此。特此說明。

26 檀那：原文寫做 སྦྱིན་པ，梵文做 dāna，義為。其他音譯尚有柁那、檀。

27 尸羅：原文寫做 ཚུལ་ཁྲིམས，梵文做 śila，義為清涼、正戒，尚有修習、正順、三昧、安眠等衍義。其他音譯尚有尸怛羅。

28 羼提：原文寫做 བཟོད་པ，梵文做 kṣānti，義為安忍、忍辱、堪苦難。

29 毘梨耶：原文寫做 བརྩོན་འགྲུས，梵文做 vīrya，義為精進、精勤。其他音譯尚有毘離耶。

30 禪那：原文寫做 བསམ་གཏན，梵文做 dhyāna，義為禪定、靜慮，也即心境一處而靜心思慮。

31 般若：原文寫做 ཤེས་རབ，梵文做 prajñā，義為慧、智慧。其他音譯尚有鉢若、般羅若、鉢剌若、鉢羅枳孃等。

32 諸具信善男子、善女人：原文寫做 རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་དད་པ་ཅན་རྣམས，古代漢譯經典多做「淨信善男子、善女人」，但「淨信」與藏文原義「具信」（དད་པ་ཅན）不盡相符，故於此處仍採直譯。

33 細照：原文寫做 བཞིན་གྱི་མཚན་མ་བརྟགས，直譯義為「觀察面部標誌」，也即端詳面容之義。為避免冗贅，此處採縮略譯法。特此說明。

34 此處原文可能存在抄寫訛誤。原文寫做 དེ་ལྟར་གཟུགས་བརྙན་དེ་བུད་མེད་འདི་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་མི་སྐྱེད་པ་ངོ་མཚར་ཏོ་སྙམ་དུ་འཛིན་ཏམ，直譯為：「如是，影

像寧自詡不於此女起貪著心不？」（正如此理，那影像可會因為自己不貪著女子而自鳴得意？）若做此解，則主詞為影像，女子為受詞。如鳩摩羅什譯《小品般若波羅蜜經・卷九・稱揚菩薩品》中，須菩提告世尊言：「世尊！譬如影不作是念：『所因去我近，餘事去我遠。』何以故？影無分別故。世尊！般若波羅蜜亦如是，不作是念：『聲聞、辟支佛地去我遠；阿耨多羅三藐三菩提去我近。』何以故？般若波羅蜜無分別故。」（CBETA, T08, no. 227）但從若綜合考量前後文義，則自鳴得意這一動詞的施作者應是女子，而影像則為女子將心中概念向外投射的受詞。也就是說，原文應做 དེ་ལྟར་གཟུགས་བརྙན་དེ་ལ་བུད་མེད་འདིས་འདོད་ཆགས་ཀྱི་སེམས་མི་སྐྱེད་པ་ངོ་མཚར་ཏོ་སྙམ་དུ་འཛིན་ཏམ。此處譯文按後一解釋而譯。然而，值得注意的是，各種刻版的經文於此句的刻寫方式並無出入。因此，日後若有其他證據，仍可再對此句的文義再做進一步詮釋或改譯。特此說明。

35 影像本無分別，畢竟不成：原文寫做 གཟུགས་བརྙན་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མ་མཆིས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ལགས。此句可做二解：其一，從究竟而言，影像本身並沒有能夠做為對境（處）、據以生起分別之實在本性可成立（例如：成立實在的「美」、「醜」、「存在」、「不存在」等性相）。其二，從相對世俗而言，影像本身不具了別的心識，因此並沒有分別念。考量與前文譬喻之間的關係，此處若採第一種解釋，應較為穩妥。

36 無異分別：原文寫做 རྣམ་པར་མི་རྟོག，泛指從有境的角度來說，對於諸色不加分別（因為諸色無自性可成，所以對諸色起分別的有境也無自性）。下文「無能方別」的意思也與此相同。

37 此處 འགྱུར 應做 གྱུར。

38 石女：原文寫做 མོ་ཤམ，亦做 མོ་གཤམ，梵文寫做 vandhyā、bandhyā，巴利文則做 vañjhā。舊譯石女，亦有譯為「虛女」者。有二義：無法生育之女子、無法行淫之女子。玄奘譯《阿毘達磨大毘婆沙論・卷第十六・雜蘊第一中智納息第二之八》：「如女身中，不任懷孕，空無子故，說名石女。」（CBETA, T27, no. 1514）在佛經中，石女常被用來譬喻「非有」，表示「無論如何造作亦不可能無中生有」。例如曇無讖譯《大般涅槃經》中，光明遍照高貴德王菩薩摩訶薩便曾說道：「世尊！譬如石女，本無子相，雖加功力無量因緣，子不可得。心亦如是，本無貪相，雖造眾緣，貪無由生。」（CBETA, T12, no. 374）

39 知且明徹：原文寫做 ས་ཤིང་རྟོགས་བཞིན་དུ，義為「在了知並且通達的情況下，而…」。

40 即作是念：原文「失念而作是念」。由於前已明說此石女失念，此處情境並未改變。為避免重複繁冗，乃刪略而譯。特此說明。

41 想相：原文寫做 འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པ，義為「想之行相」。

42 說二相：原文寫做 གཉིས་སུ་སྟོན，其義參見鳩摩羅什譯《大智度論・釋遍學品第七十四・卷八十六》：「佛答：『取色相即是二。』如先品中說：『離色無眼，離眼無色。』乃至有為、無為性。何以故？離有為不得說無為，離無為不得說有為實相。是故，是二法不得相離；凡人謂此為二，是故顛倒。佛略說二相：『一切法中，取相皆是二，一切二皆是有。』」（CBETA, T25, no. 1509）

43 此處「住於道中，於道中無所動」二句，原文皆有主詞「彼等」（དེ་དག）。未免主詞重複而顯繁冗，此處逕將「彼等」刪去。特此說明。

44 法理：原文寫做 ཆོས་ཀྱི་ཚུལ，梵文寫做 dharma-naya，義為「法之軌則」、「法之原理」、「法之意趣」。

45 一切法想：原文寫做 ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འདུ་ཤེས，義為「對一切法取差別相」、「心中浮現一切法的相」。有關「於一切法想無所動」之理，可參見鳩摩羅什譯《維摩詰所說經》卷二〈文殊師利問疾品第五〉：

維摩詰言：「有疾菩薩應作是念：『今我此病，皆從前世妄想顛倒、諸煩惱生，無有實法，誰受病者？所以者何？四大合故，假名為身；四大無主，身亦無我。又此病起，皆由著我，是故於我不應生著。』既知病本，即除我想及眾生想。當起法想，應作是念：『但以眾法合成此身；起唯法起，滅唯法滅；又此法者各不相知，起時不言我起，滅時不言我滅。』彼有疾菩薩為滅法想，當作是念：『此法想者，亦是顛倒，顛倒者是即大患，我應離之。』云何為離？離我、我所。云何離我、我所？謂離二法。云何離二法？謂不念內外，諸法行於平等。云何平等？謂我等、涅槃等。所以者何？我及涅槃，此二皆空。以何為空？但以名字故空。如此二法，無決定性，得是平等，無有餘病，唯有空病；空病亦空。是有疾菩薩以無所受而受諸受，未具佛法，亦不滅受而取證也。」（CBETA, T14, no. 475）

46 如實解了一切煩惱性不動：原文寫做 ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྟོགས་པ，直譯為「如實解了一切煩惱性，而此了知不動故…」（「對一切煩惱本性的如實了知」是不動的）。然而，此處經義應係「由於是『如實了知』，所以了知『一切煩惱本性非二分別』（於煩惱本性無所動）」，所以此句所謂的不動，應是「煩惱本性不動」，而非「此種如實了知不動」。下文「如實解了一切法想自性不動」一句的譯法，亦同於此。特此說明。

47 若如實見顛倒見：原文寫做 ལོག་པར་ལྟ་བ། ལོག་པར་ལྟ་བ་ཡིན་པར་མཐོང་ན།，直譯可做「若見顛倒見為顛倒」。

48 無：原文寫做 ལས་གུད་ན་ཡང，義為「除了甲之外，乙亦…」，也就是「甲，乙

也…」。由於此段賓語為皆「無」，因此譯為「無，亦無…」。

49 起諍：原文做 རྩོད་པ，義為爭辯、爭論。此處似乎並非實際興起爭論的意思，而係指凡愚補特伽羅「不知實相」、「不認可實相」之義。由於佛陀所說諸法實相，一般眾生無法知解、接受，所以與佛所說恰恰相反，因此稱為「起諍」。其理可參考《雜阿含經・卷二》：「爾時，世尊告諸比丘：『我不與世間諍，世間與我諍。所以者何？比丘！若如法語者，不與世間諍，世間智者言有，我亦言有。』」（CBETA, T02, no. 99）

50 如實了知：原文寫做 ཡང་དག་པར་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས，直譯為「如實正善了知」，義為「正確如實地善加了知」。於漢文古譯經典中，大多譯為「如實了知」，此處遵古而譯，至於 རབ་ཏུ་ཤེས（善加了知）則譯為「善知」。特此說明。

51 知：原文做 ཤེས་པ。根據文義，此處「知」通「智」解。

52 是等：原文寫做 དེ་དག，義為「彼等」、「那些」。此處可做三解：其一，指代前文所說「於此法門，受持通利，發起信解」的善男子或善女人；其二，指代前文已有廣說的法門；其三，兼容前二種解。其中，第三種解釋雖為較模糊的權宜解法，但由於「是等名為○○第一教授」一句（དེ་དག་ནི……དང་ལྡན་པའི་མཆོག་ཏུ་བསྟན་པར་བགྱི་བ་ལགས་སོ）的結構，本來就帶有「主詞模糊」的特點，因此，兼容二說的第三種詮解，似乎更適用於此句，義為「那些人所修持的便是世尊所說的○○第一教授」，並隱含「阿難也如此認同」的意思。下同。

53 教授：原文寫做 བསྟན་པར་བགྱི་བ，義為演說、教誡。

54 正說：原文寫做 བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་སྟོན，義為真實正確地宣說。

55 瑜伽行：原文寫做 རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ，應指「奉行菩薩行」。「於阿羅漢求現證之諸瑜伽行比丘」，應係雖求聲聞果位但也發心利他的比丘。

56 諸刹那傾：原文寫做 སྐད་ཅིག་པ་རྣམས，義指「一一刹那」或「由一一刹那所聚合而成之法」，可引申為刹那生滅法、有為法。

57 不空食國中信施：原文寫做 ལ་འཁོར་གྱི་ཟས་ལེགས་པར་ཟོས་སོ，義為「於國中［信施］之食，善能食用」，也即堪受信施、不會糟蹋信施之義。

58 真實出家：原文寫做 ལེགས་པར་རབ་ཏུ་བྱུང，直譯為「善為出家」，義為「符合出家的真義」。從本詞彙在本經的語境及其於《大寶積經・善住意天子會》（འཕགས་པ་ལྷའི་བུ་བློ་གྲོས་རབ་གནས་ཀྱིས་ཞུས་པ་ལུང་བསྟན་པ། 德格版《甘珠爾》Vol. 44, BDRC ID: W4CZ5369, folio 8a.1-8b.4）中的語境可知，ལེགས་པར་རབ་ཏུ་བྱུང 一詞的對應譯詞即是「真實出家」。至於「真實出家」一詞的意涵，可參見達摩笈多譯《大寶積經卷第一百四・善住意天子會第三十六之三・破菩薩相

品第六》：「復次天子！若更有人來詣我所求出家者，我復教彼如是言曰：『諸善男子！汝今若不斷除鬚髮，如是汝則真實出家。』」爾時，善住意天子復白文殊師利言：「大士！以何義故作如斯說？」 文殊師利言：「天子！世尊說法無所斷除。」 善住意復問言：「何等不斷亦復不除？」 文殊師利言：「天子！色法不斷亦不除，受想行識不斷亦不除。天子！若復有人作如是念：『我除鬚髮乃為出家。』當知彼人則住我相，住我相故則不見平等。又見我故則見眾生，見眾生故則見鬚髮，見鬚髮故生剃除想。天子！彼若不見有我相者則不見他相，無他相故則無我慢，無我慢故則無吾我，無吾我故則無分別，無分別故則無動搖，無動搖故則無戲論，無戲論故則無取捨，無取捨故無作不作、無斷不斷、無離無合、無滅無增、無集無散、無思無念、無說無言，如是則名安住真實。」（CBETA, T11, no. 310）

59 永害：原文寫做 ངེས་པར་བཅོམ་པ།，義為徹底摧滅。

60 我慢：原文寫做 ངའོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ，梵文做 ātma-māna，義為執著有我而起的驕慢心，為七種慢之一。

61 淨諸信施：原文寫做 སྦྱིན་གནས་སྦྱངས。其義可參見法尊口述、雲根記《隨念三寶經淺說》：「復次三乘聖者、學無學果，謂由成就三明八解脫功德故，隨受施主幾許供施不成障碍，能使施者獲得爾許廣大利益，故曰『淨諸信施』。」（《大藏經補編》第 07 冊 No. 20）

62 能消供養，能受福田：原文寫做 དེ་དག་གིས་ནི་ཡོན་གནས་སུ་གཟུང་བར་བྱའོ། །དེ་དག་གིས་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དུ་བལྟ་བར་བྱའོ，義為「堪受供養，應視之為福田」。其義可參見菩提流支譯《勝思惟梵天所問經論‧卷第三》：「菩薩心體，其心堅固，不隨如是八種世法。於如是等心堅不動，貪欲瞋癡所不能牽。如是人者，是受供養福田人也。是名福田能受供養，是為清淨。以是義故，因福田人故，問清淨福田之相。以諸菩薩雖復多受眷屬利養，而不起心攝取一法執著一法，以是義故能消供養，是勝福田能消供養。示現此義，是故次問能消供養。無所取著者，示現能受福田勝相，是故得彼二相功德福田之名。」（CBETA, T26, no. 1532）

63 佛：原文做「世尊」。由於古代漢譯經典多譯做「承佛威力」「承佛神力」「承佛威神」等，此處從古而譯，逕將世尊改譯為佛。特此說明。

64 永盡諸漏，心得解脫：原文寫做 ལེན་པ་མེད་པར་ཟག་པ་རྣམས་ལས་སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ，梵文做 anupādāya āsravebhyaś cittāni vimuktāni。《翻譯名義大集》中，做「無取漏中心甚解脫」（Mvyt: 2538）其中，心得解脫一詞，也譯為「得心解脫」（citta-vimukti/སེམས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ），本義為內心從束縛中解脫，後來則隨不同宗義而出現了不同解釋，依聲聞宗所言，由離欲而得定，由定而能如

實知見四諦，於是得心解脫。如《阿毘達磨集異門足論・卷九》所言：「由斯離欲惡不善法，乃至得住第四靜慮。彼由如是殊勝定心，清白無穢離隨煩惱，柔軟堪能得住無動，其心趣向能證漏盡智見明覺，能如實知見『此是苦聖諦、此是集聖諦、此是滅聖諦、此是道聖諦』。由如是知如是見故，心解脫欲漏、有漏、無明漏。既解脫已如實知見，我生已盡、梵行已立、所作已辦、不受後有，是名非自苦非自勤苦亦非苦他非勤苦他補特伽羅。」（CBETA, T26, no. 1536）《阿毘達磨大毘婆沙論卷》與安頂所造《大般涅槃經疏》，則說「離貪瞋癡，故心解脫」。如《大般涅槃經疏・卷二十二》中說：「心慧異者二解：一冶城云：緣俗諦心，無復貪恚。是心解脫；緣真諦心，無復無知，是慧解脫。二云：斷貪恚等，故心解脫。斷除無明，故慧解脫。」（CBETA 2021.Q2, T38, no. 1767, p. 169b23-27）

【七佛滅罪真言】（三遍）

離婆離婆地　求訶求訶帝　陀羅尼帝　尼訶囉帝　毗黎你帝

摩訶伽帝　真陵乾帝　娑婆訶

【補闕真言】（三遍）

南無喝囉怛那哆囉夜耶　佉囉佉囉　俱住俱住　摩囉摩囉

虎囉　吽　賀賀　蘇怛拏　吽　潑抹拏　娑婆訶

【三皈依】

自皈依佛　當願眾生　體解大道　發無上心（問訊）

自皈依法　當願眾生　深入經藏　智慧如海（問訊）

自皈依僧　當願眾生　統領大眾　一切無礙（問訊）

【迴向文】

（一）

願以此功德　普及於一切

我等與眾生　皆共成佛道

（二）

願以此功德　莊嚴佛淨土

上報四重恩　下濟三途苦

若有見聞者　悉發菩提心

盡此一報身　同生極樂國

（三）

文殊師利勇猛智　普賢慧行亦復然
我今迴向諸善根　隨彼一切常修學
三世諸佛所稱歎　如是最勝諸大願
我今迴向諸善根　為得普賢殊勝行
我此普賢殊勝行　無邊勝福皆迴向
普願沉溺諸眾生　速往無量光佛剎

《聖堅勝意樂品大乘經》 編譯團隊：

講經法師：堪布確英多傑
圓滿法藏編譯委員會　恭譯
設計排版：王紹宇 張春靜
插畫：杜翌